

31.3.2021

Älyverkkoforum / 12. kokous

Aika: 31.3.2021 klo 13.00-16.30

Paikka: Teams -kokous

Osallistujat: Antti Paananen (Energiavirasto, pj. liittyi kokoukseen 13:25), Veli-Pekka Saajo (Energiavirasto), Olli Taipale (Energiavirasto, sihteeri), Suvi Lehtinen (Energiavirasto), Anu Värilä (Energiavirasto), Tiina Karppinen (Energiavirasto), Mervi Suni (Energiavirasto), Kanerva Sunila (TEM), Riina Heinimäki (ET), Ina Lehto (ET), Pasi Kuokkanen (ElFi), Jukka Kaakkola (KKV), Toivo Hurme (Paikallisvoima, liittyi kokoukseen 14:00), Petri Pylsy (Kiinteistöliitto), Ari Rehnfors (Omakotiliitto), Tuomas Rauhala (Fingrid), Marko Silokoski, Kari Mäki (VTT), Hanne Siikavirta (VTT) ja Sirpa Repo (Enerim)

Kokousmuistio

1. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Keskustelu uusien toimintamallien pilottien ja kokeilujen mahdollistamisesta

Älyverkkoforum kuuli uusien toimintamallien pilottien ja kokeilujen mahdollistamiseen liittyen asiantuntijoina Kanerva Sunilaa Työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä Kari Mäkeä VTT:ltä.

Kanerva Sunilan esitys "TEM:n puheenvuoro: regulatory sandboxes" käsitteli aihetta, millä tavoin regulaatio voisi mahdollistaa pilotoinnin ja kokeilut edesauttaakseen uusia innovaatioita, tuoden sääntelyyn lisänäkökulmia sekä auttaakseen energiamurrosta.

Kari Mäki VTT:ltä esitteli esityksessään meneillään olevaa ISGAN-hanketta, jossa useat hankkeeseen osallistuvat maat jakavat kokemuksiaan aiheeseen liittyvissä projekteissa ja tehtyjen rajoitusten hyödyistä ja haitoista. ISGAN-hanke päättyy kesäkuun 2021 aikana, jolloin projektissa julkaistaan casebook, joka on julkinen loppudokumentti. Kari Mäki lupasi jakaa tämän dokumentin forumin jäsenille.

Esityksen jälkeen keskustelua heräsi seuraavista aiheista:

31.3.2021

- Forumissa oltiin samaa mieltä, että aihe on kiinnostava ja sitä sen etenemistä tulee seurata
- Oleellisina kysymyksiä hiekkalaatikkomallin rajauksille nähtiin seuraavia kysymyksiä:
 - Tarvitaanko tällaista hiekkalaatikkoa vai voiko pilotointia toteuttaa jo nykyisellä sääntelyllä riittävästi?
 - Millaisiin aiheisiin tämän kaltainen malli soveltuisi?
 - Tulisiko hankkeiden lähteä bottom-up vai top-down mallin kautta liikkeelle vai molemmilla?
- Tarve kokeilualustalle nähtiin eteenkin pienen mittakaavan joustoon liittyvissä projekteissa. Suoranaisesti palautetta toimialalta on tullut vähän, että sääntely ei mahdollistaisi kokeiluja. Varsinaista kiirettä toteutukselle ei tunnustettu, mutta kehitys nähtiin foorumissa tarpeellisenä.
- Muutoksen keskiössä nostettiin esiin myös ajatus, että sandboxien ja kokeilujen kautta voitaisiin arvioida paremmin muutostarpeita sääntelyn lisäksi myös valvontamalliin.
- Kokeilualustan kehittäminen nosti puheenvuoroja, joissa otettiin kantaa, että rajaukset kokeilulle tulee lyödä lukkoon riittävän pitkäksi ajaksi kerrallaan, jolloin toimijat voisivat turvallisesti mielin investoida, mutta toisaalta nähtiin myös tarve alustan kehittämiseksi, kun kehityskohteita kokeilun myötä löytyy
- Kokeilualustalla tehtävien pilottien skaalautuvuudesta jaettiin näkemys, että pienen mittakaavan kokeilut jäävät usein toteutumatta tuotantotasolla. Skaalautuvuus nähtiin kokeilussa elementtinä, mitä tulisi miettiä, sillä kokeilualustakaan ei ole sellainen automaatio, joka auttaisi pienten projektien mm. heijastusvaikutusten arvioinnissa.

4. Kulutusjoustopalveluiden esteet ja avoin rajapinta

Sirpa Repo Enerim Oy:ltä piti asiantuntija-alustuksen aiheesta "Kulutusjoustopalveluiden esteet ja avoin rajapinta". Esityksen taustana on Sähkö tutkimuspoolin tilaama selvitys, jonka Empower IM Oy (nykyinen Enerim Oy) toteutti 9/2019-3/2020. Esityksen sisältö käsitteli älyverkkoryhmän linjaaman energiamittarin kuormanohjauksominaisuuden toteutuksen määrittelyä.

Esityksen jälkeen heräsi keskustelua seuraavista aiheista:

- Aiheeseen liittyen heräsi paljon avoimia kysymyksiä mm. koskien teknistä toteutusta, joustoalustan rakennetta, verkonhaltijoiden velvollisuutta tarjota joustorajapintaa, todellisen joustopotentialin kartoittamista ja siihen suhteutettuna kustannushyötyanalyysin teettämistä.
- Aiheesta mikä teknologia tulee voittamaan joustomarkkinat käytiin useampi puheenvuoro. Tarve kuormanohjaukselle ja itsenäisen aggregaattorin

31.3.2021

toiminnan mahdollistamiseksi tunnistettiin, mutta samalla onko tämä toteutus kustannustehokkain ja oikea-aikainen päätös, koska tämä linjaus rajaa markkinaa muilta toimijoilta.

- Niin ikään keskustelua heräsi erityisesti näkökulmasta, jos älyverkkoryhmän kuormanohjaustoiminnallisuuden linjauksesta lähdettäisiin poikkeamaan. Älyverkkoryhmän linjaukset on nähty jo tehtyinä linjauksina ja jos näistä linjauksista lähdetään poikkeamaan niin tällöin ajatus muista älyverkkoryhmän linjauksista nähtiin myös kyseenalaisina.
- Sovittiin, että jatketaan aiheen käsittelyä toukokuun älyverkkoforumin kokouksissa ja keskitytään siellä, mitä asioita aiheeseen liittyen tulee selvittää tarkemmin.

5. Tilannekatsaus Motivan kulutusjousto viestintähankkeeseen

Leila Timonen ja Päivi Suur-Uski esittivät Motivan kulutusjousto viestintähankkeen etenemistä. Motivan asiantuntijat esittelivät mm. wattimaisteri pelin käyttäjäkokemuksia, yhteistyö projekteja (martat ja huono äiti) sekä uusimpia neuvonta-animaatiota kulutusjoustoan liittymistä.

Esityksen jälkeen keskustelua heräsi seuraavista aiheista:

- Yhtenä osa-alueena on ollut verkkoyhtiöiden Online-palveluiden lisääntyminen kuluttajien tietoisuuden lisäämisellä. Käytiin läpi, miten vaikea on kerätä tietoa jokaisen verkonhaltijan järjestelmästä erikseen. Ehdotuksena tulisi EV:n sähköverkkoyhtiöiden teknisiin tunnuslukuihin sisällyttää tämä tietoa verkonhaltijoiden vastattavaksi. Energiategollisuus ry ehdotti pohdittavaksi vaihtoehtoiseksi tietojen keruutavaksi Motivan hallinnoimaa Energiategollisuus sopimuksiin liittyvää raportointia.
- Viestintähankkeelta toivottiin kohdentamista erityisesti sähkölämmitteisten omakotitalojen loppuasiakkaisiin, selkeää viestintää kulutusjoustoan toteutuksen kustannuksista sekä faktoja, että kulutusjousto hankkeita on jo todellisuudessa Suomessa käytössä.
- Johtopäätöksenä loppukuluttajilla on vielä paljon sisäistettävää sähköstä ja kulutusjousto termi ei välttämättä avaudu monellekaan johtuen mm siitä, että perusasiat ovat vieraita.

6. Linjaukset asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin toimeenpanosta

Keskustelumuistioluonnos käytiin läpi kappaleen 5 "Keskeiset ehdotukset" osalta kohta kohdalta. Alla listattu kohdat, joista heräsi keskustelua:

- 1) Loppukäyttäjät tekisivät aina erilliset sopimukset sekä sähkön myynnistä myyjän kanssa että verkkopalvelusta jakeluverkonhaltijan kanssa riippumatta siitä, onko heillä yhteis- vai erillislaskutus.

31.3.2021

- Keskeisien ehdotusten kappaleessa käytettiin termiä "ei tehtäisiin", josta voi tulla väärä olettama. Tämä sovittiin oikaistavan
- 3) Yhteislaskutusta varten esitetään laadittavaksi myyjien ja jakeluverkonhaltijoiden välille puitesopimus, jonka ehdot Energiavirasto vahvistaa.
- Puitesopimuksen rajauksessa osa forumista näki ongelmallisena, millaista prosessia "toimialan määrittely" käytännössä tarkoittaisi ja tuottaisiko kilpailuoikeudellinen näkökulma tähän ongelmia.
 - Niin ikään puitesopimuksen epäselvyyksissä ja kiistatilanteissa osa forumin jäsenistä näki ongelmia, jos puitesopimuksen noudattamiseen liittyvät myyjän ja jakeluverkonhaltijan väliset riidat viedään ratkaistavaksi yleiseen tuomioistuimeen. Toisaalta taas osa forumin jäsenistä näki hyvänä vaihtoehtona, että tuomioistuin käsittelee nämä kiistat. Kiistojen ratkaisemisen aikataulut jakoivat näkemyksiä. Energiaviraston ratkaisut voisivat tulla nopeallakin aikataululla, mutta tuomioistuinten prosessit vievät sen ajan, minkä oikeusprosessi kestää.
- 4) Yhteislaskutus perustuisi loppukäyttäjän ja myyjän vapaaehtoisuuteen.
- Tämän kohdan muistion sisällöstä toivottiin korjattavan stilistinen korjaus, jossa tarkoitettiin aktiivista hyväksyntää.
- 11) Myyjällä olisi oltava oikeus sopimusehtojen edellytysten täytyessä vaatia loppukäyttäjältä vakuutta koko yhteislaskun osalta.
- Keskusteltiin vakuuden asettamisesta ja muuttuuko vakuuden antamisvelvollisuus jakeluverkkoyhtiöltä myyjälle sekä mikä on annettavan vakuuden määrä. Todettiin, että pidetään prosessit ja vakuuksien määrät ennalla sovitulla tavalla eikä laajenneta käytäntöä mihinkään suuntaan.
- 12) Jakeluverkonhaltijat voisivat vaatia myyjiltä vakuutta päälaskuun liittyvien saatavien turvaamiseksi.
- Energiateollisuuden kanta ilmoitettiin pysyvän ennallaan. ET toivoo keskitettyä vakuudenhallintaratkaisua sen aiemmissa kokouksissa esiintyneiden useiden puoltavien seikkojen vuoksi. ET ei kuitenkaan näe mahdolliseksi, että keskitetty, yksityisen tahon ylläpitämä vakuusjärjestely voisi syntyä puitesopimuksen pohjalta.
- 16) Sähkömarkkinalainsäädännössä suositellaan säädettäväksi keskeiset yhteislaskutuksen toimeenpanoa koskevat asiat:
- Osa forumin jäsenistä näki yhteislaskutuksen ongelmallisena tilanteessa, jossa jakeluverkonhaltijalla ei olisi oikeutta purkaa yhteislaskutusta myyjän suuntaan edes rikkomusten osalta tai

31.3.2021

myyjä voi kieltäytyä maksamasta jakeluverkkoyhtiön lähettämää päälaskua.

Keskeisten ehdotusten läpikäynnin jälkeen keskusteluihin nousi vielä huoli, että keskustelumuistioluonnoksen kirjauksista sai kuvan, että asiakkaalla voisi olla keino jättää laskunsa maksamatta ja aina siinä pisteessä, kun katkaisutoimiin on lähdetty niin asiakkaalla olisi vielä mahdollisuus vaihtaa toisen myyjän piiriin. Tämä kirjaus tulee oikaista siihen malliin, että vanha myyjä voisi rajoittaa asiakkaan sähköjen takaisinkytkentää kunnes yhteislaskua koskevat maksut on maksettu.

Puheenjohtaja kertoi asian jatkokäsittelystä, että päivän keskusteluiden päätteeksi muistio viimeistellään ja valmis muistio laitetaan julkiseen kuulemiseen. Kuuleminen on suunniteltu kestävän pääsiäisen jälkeisestä ajasta toukokuun puoleen väliin. Energiaviraston tarkoituksena on toimittaa touko-kesäkuun vaihteen tienoilla viraston suositukset työ- ja elinkeinoministeriölle lainsäädännön jatkovalmistelua varten.

7. Älyverkkoforumin seuraava kokous 26.5.2021

Seuraavan kokouksen aiheina mm. siirtomaksujen harmonisointia käsittelevän alatyöryhmän ehdotukset, jatkokeskustelu kulutusjoustopalveluiden esteistä ja avoimesta rajapinnasta sekä asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin valmis keskustelumunistio

8. Muut asiat

Siirtomaksujen harmonisoinnin alatyöryhmän etenemisestä tuli kertomaan Energiaviraston Tiina Karppinen. Seuraavia asioita nostettiin alatyöryhmän työskentelystä:

- Alatyöryhmän kokoukset on nyt pidetty ja lopputuloksia analysoidaan sekä loppuraporttia laaditaan
- Yhteisiä näkemyksiä saivat tehomaksun osalta kuukausiperusteinen maksu, jossa loppuasiakkaille tulisi olla toleranssia muutamalle tehopiikille, kun taas isommat kuluttajat tarvitsisivat vähemmän tätä joustoa
- Suosituin vaihtoehto tehomaksuille on kynnyksellinen tehomaksu, mutta kynnyksen raja sekä ylitysmaksun määräytyminen ovat vielä avoimina
- Energiamaksun aikajaotus kaipaa ryhmän mielestä harmonisointia
- Alatyöryhmän ehdotukset tulevat julkiseen kuulemiseen siten, että seuraavassa älyverkkoforumin kokouksessa on jo tuloksia saatavilla

31.3.2021

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi 16:45